

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.1.188/2021/8.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke
Dr. Demeter Zsuzsanna, előadó bíró
Dr. Harangozó Attila, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2022. június 22.
Az ügy tárgya: kifosztás büntette és más bűncselekmény
Terhelt: I. rendű
Elsőfok: Debreceni Járásbíróság, 87.B.653/2020/97., ítélet, tárgyalás,
2021. április 12.
Másodfok: Debreceni Törvényszék, 2.Bf.148/2021/18., ítélet, nyilvános
ülés, 2021. június 23.
Az indítvány előterjesztője: I. rendű terhelt
Az indítvány iránya: I. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a kifosztás büntette és más bűncselekmény miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Debreceni Járásbíróság 87.B.653/2020/97. számú ítéletét és Debreceni Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.148/2021/18. számú ítéletét I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. 1. A Debreceni Járásbíróság a 2021. április 12. napján kihirdetett 87.B.653/2020/97. számú ítéletével I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett kifosztás büntetésében [Btk. 366. § (1) bekezdés c) pont, (2) bekezdés b) pont] és társtettesként elkövetett magánlaksértés büntetésében [Btk. 221. § (2) bekezdés a) és d) pont]. Ezért őt – mint többszörös visszaesőt, halmazati büntetésül – 8 év fegyház végrehajtási fokozatú szabadságvesztésre és 8 év közügyektől eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy az I. rendű terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható.

[2] Az I. rendű terhelt és védője fellebbezése folytán másodfokon eljáró Debreceni Törvényszék a 2021. június 23. napján meghozott 2.Bf.148/2021/18. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében megváltoztatta; a szabadságvesztés tartamát 6 év 4 hónapra, a közügyektől eltiltást 7 évre enyhítette. Egyebekben azonban az elsőfokú bíróság ítéletét e terhelt vonatkozásában helybenhagyta.

[3] 2. A jogerős ítéletben megállapított tényállás lényege szerint I. rendű terhelt elmebetegségben, gyengeelméjűségben, szellemi leépülésben, tudatzavarban nem szenved és a terhére rótt cselekmény idején sem szenvedett. Személyisége kevert személyiségzavarnak felel meg, amely a kóros elmeállapot szintjét nem éri el, a terhére rótt cselekmény idején cselekménye veszélyességének felismerésére és a felismerésnek megfelelő magatartás tanúsítására képes volt.

[4] I. rendű, II. rendű és III. rendű terhelték 2020. április 28. napján 01 óra 14 perc körüli időt közvetlenül megelőzően az általuk tudottan időskorú, 71 éves sértett tulajdonát képező lakóingatlannál ittas állapotban megjelentek abból a célból, hogy a sértett házából értéktárgyakat jogtalanul eltulajdonítsanak. A terhelték tudva azt, hogy az időskorú sértett egyedül él és az ingatlan kapuját, valamint az udvaron álló lakóház ajtajait zár hiányában nyitva szokta hagyni, a nyitott kapun keresztül az udvarra bejutottak majd a lakóházba a sértett tudta és előzetes engedélye nélkül és a sértett által a ház bejárati ajtaja belülről kővel történő betámasztásával kifejezésre juttatott házijoga zavartalanságára való igényét megsértve bementek.

[5] A terhelték kihasználva azt, hogy az idős korából kifolyólag a bűncselekmény elhárítására korlátozottan képes sértett a ház szobájában alszik, védekezésre ekként képtelen, a ház folyosóján a sértett szobája mellett elhelyezett hűtőből ételféleségeket, továbbá ugyanebből a helyiségből ruhaneműt, készpénzt jogtalanul eltulajdonítottak.

[6] A terhelték bementek abba a szobába is, ahol az időskorú sértett aludt és abban bízva, hogy az alvó sértett a cselekményüket nem észleli, onnan további értéktárgyakat vettek magukhoz. A három terhelt egymás tevékenységéről tudva, közösen a sértett lakóházából összesen 24.405 forint összértékű, a sértett tulajdonát képező, számukra idegen dolgot tulajdonítottak el jogtalanul. Ezek többségét egymás között szétosztották, a szobából elhozott mikrohullámú sütőt azonban hátrahagyták, mely végül a ház lépcsője mellett került feltalálásra.

[7] Miközben a terhelték a náluk lévő értéktárgyakkal távoztak az ingatlanból, a sértett felébredt és észlelve azt, hogy a ház ajtaja nyitva van, ijedtségében kiabálni kezdett. Az ekkor az ingatlant körülbelül 20 méterre elhagyó terhelték a jogtalanul eltulajdonított tárgyakkal együtt futva távoztak. A terhelték által végül a sértettnek okozott 14.405 forint összegű kár oly módon térült meg, hogy a III. rendű terhelt a testvére, személy 1 közreműködésével 20.000 forintot postai úton megfizetett a sértett részére.

[8] A sértett a nyomozó hatóság felhívására, 2020. június 09. napján magánindítványt terjesztett elő a terheltéssel szemben.

[9] II.1. A jogerős ügydöntő határozattal szemben az I. rendű terhelt a „harmadfokú bíróságnak” címzett, „vádmódosítási indítvány, fellebbezési indítvány” megnevezésű beadványában az ügyben meghozott döntést és a döntésre vezető eljárásban az ügyészség tevékenységét kifogásolta. Sérelmezte az eljárás alapját képező vádirat megalapozottságát, az ügyben eljáró ügyész részrehajlását, amely álláspontja szerint abban nyilvánult meg, hogy míg terhelt-társai esetén nem, vele szemben az eljáró ügyész a törvény által előírt maximum tétel feletti büntetést kért. A terhére rótt bűncselekmények tekintetében vitatta a jogerős határozat minősítését azzal, hogy az alapügyben eljáró bíróság sem a sértetti tudatra, sem az elkövetés módjára nem volt tekintettel, amikor a vagyon elleni bűncselekményt kifosztásként

értékelt. Kifejtette, hogy ún. vegyes bűnösség esetén az „objektív ismerv” tekintetében a büntetőjogi felelősség csak akkor állapítható meg, ha a szándékosság arra is kiterjedt. A sértett beszámíthatóságát érintően szakértő kirendelését kérte azzal, hogy a sértett elkövetéskori állapotát nem a tettesi cselekmény idézte elő. Hangsúlyozta, hogy a cselekmény spontán ötleten alapult, ezáltal a csoportos elkövetés megállapítása a kifosztás és a magánlaksértés tekintetében egyaránt téves, így mind az egyébként szabálysértési értékre elkövetett lopás, mind a magánlaksértés esetében csak a vétségi alakzat valósult meg. Hivatkozott arra is, hogy a terhelt-társak előélete nem azonos nyomatékkel került értékelésre, ezáltal a büntetés kiszabásában a belső arányosság sérült.

[10] 2. A Legfőbb Ügyészség BF.1214/2021/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta, és indítványozta, hogy a Kúria a jogerős határozatot az I. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn.

[11] A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint az I. rendű terheltnek az eljáró ügyész vádképviselési tevékenységével, valamint a sértetti beszámíthatóság vizsgálatával összefüggésben előadott kifogásai törvényben kizártak, az ügyész elfogultságára való hivatkozás pedig minden alapot nélkülöz, miután az csak az ügyész eljárásával és indítványával való egyet nem értéséből fakad. Mindezen túl a Be. 28. § (1) és (2) bekezdéseiből következően, ha a kizárási okot nem az eljáró ügyész jelenti be, az ügyész a bejelentés elintézéséig korlátozás nélkül eljárhat, így a vádat is képviselheti, ezért az ítélet hatályon kívül helyezésére vezető eljárási szabálysértés megállapítása szóba sem jöhet.

[12] A Legfőbb Ügyészség az I. rendű terhelt terhére rótt bűncselekmények minősítését érintő érvelését alaptalan találta. Utalt rá, hogy az alvó személyt védekezésre képtelennek kell tekinteni, mivel állapotánál fogva nem képes ellenállás kifejtésére, ezáltal a jogtalan eltulajdonítás súlyosabban minősül az alvó sértett testi őrizetéből, továbbá annak közvetlen közelében lévő dolgok elvétele esetében is. A jelen ügy irányadó tényállására vetítve a terhelt cselekményének az a része, amikor abból a szobából, amelyben a sértett aludt különböző, értékkel bíró tárgyakat tulajdonítottak el, a csoportosan elkövetett kifosztás büntetnének megállapítására alkalmas, minezen túl törvényes az I. rendű terhelt bűnösségének megállapítása a magánlaksértés büntetében is.

[13] **III.** Az I. rendű terhelt felülvizsgálati indítványa nem alapos.

[14] 1. A Kúria, osztva azt az Alkotmánybíróság által is követett, általánosan érvényesülő rendező elvet, miszerint a beadványokat a valós tartalmuk alapján kell értelmezni és elbírálni {Bfv.II.1320/2018/2. számú végzés [10] bekezdés, Bpkf.II.1712/2017/2. számú végzés [9] bekezdés, 3227/2013. (XII. 12.) AB végzés indokolás [14], BH 2003.355., BH 1999.294.}, I. rendű terhelt beadványát – bár azt a terhelt a harmadfokú bíróságnak címezte és vádmódosítási (fellebbezési) indítványnak nevezte meg – felülvizsgálati indítványként bírálta el.

[15] A beadvány ugyanis – a tartalma szempontjából – az ügyben meghozott jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozatot és az arra vezető büntetőeljárást támadja, amely – ha a kifogás nem a Be. 671. §-ában meghatározott egyszerűsített felülvizsgálatra tartozik és nem ténybeli kifogás orvoslására irányul – a Kúria hatáskörébe utalt rendkívüli jogorvoslat, a felülvizsgálati eljárás keretében vizsgálható. Megjegyzi a Kúria, hogy a magyar büntetőeljárás kétfokú fellebbviteli rendszerében másodfellebbezés benyújtására rendes jogorvoslatként csak szűk körben van lehetőség. Az újabb – harmadfokú eljárást eredményező – jogorvoslati fórumot ugyanis csak a másodfokú bíróság elsőfokú bírósággal ellentétes döntésének ténye nyitja meg; ilyen pedig a jelen ügyben nem volt, ezáltal az eljárás a másodfokú bíróság döntésével jogerősen befejeződött. A büntetőeljárás jogerős befejezését követően a jogerős döntés kizárólag a törvényben meghatározott esetekben, a rendkívüli jogorvoslatként szabályozott eljárások keretében érinthető.

[16] Ennek megfelelően a terhelt beadványa – a tartalma alapján – felülvizsgálati indítvány.

[17] A Kúria a következőes gyakorlatának megfelelően a felülvizsgálati indítványt a tartalma szerint vizsgálja és így jár el abban az esetben is, ha a felülvizsgálati indítvány előterjesztője nem jelöli meg az eljárási törvény azon rendelkezéseit (Be. 649. §), amelyek alapján a megtámadott határozatok felülvizsgálatát kezdeményezi.

[18] 2. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen, kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[19] A Kúria az I. rendű terhelt indítványában foglaltakat teljes körben, valamennyi kifogásra kiterjedően vizsgálta meg és – tartalma alapján – az indítványában foglalt kifogásokat egyrészt eljárási szabálysértésre hivatkozásként [Be. 649. § (2) bekezdés d) pont], másrészt a bűncselekmény törvénysértő minősítése, erre tekintettel törvénysértő büntetés kiszabásának sérelmezéseként azonosította [Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpont].

[20] 3. Eljárási okból felülvizsgálatnak csak a Be. 649. § (2) bekezdésében taxatív felsorolt esetekben van helye. A törvényi felsorolás tételes és nem bővíthető.

[21] Az I. rendű terhelt a vele szemben eljáró ügyész vádképviselési tevékenységét sérelmezte, elfogultságát állította.

[22] A Be. 649. § (2) bekezdése alapján felülvizsgálat alapja csak a bíróság eljárásában megvalósult ún. „abszolút” eljárási szabálysértés lehet. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja, illetőleg a Be. 608. § (1) bekezdés b) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye akkor is, ha az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt. Bíróként nem járhat el, akitől az ügy elfogulatlan megítélése – a Be. 14. § (1) bekezdés a)-d) pontban foglaltakon túl – egyéb okból nem várható [Be. 14. § (1) bekezdés e) pont].

[23] Mindezen túl a büntetőeljárási törvény formálisan nem ismer olyan felülvizsgálati okot, hogy a vádat emelő és/vagy a tárgyaló ügyész kizárt volt. Ugyanakkor a vádemelő ügyész elfogultsága esetén a Be. 649. § (2) bekezdés c) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye arra hivatkozással, hogy a bíróság nem az arra jogosult által emelt vád alapján járt el. A kizárt ügyész eljárása esetében ugyanis a vádlói legitimáció hiányzik.

[24] A tárgyaló ügyész elfogultsága esetén a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja, illetőleg a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja alapján ugyancsak felülvizsgálatnak van helye, mert ilyen esetben a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a részvétele a törvény értelmében kötelező. A büntetőügyben ügyészként nem járhat el, akitől az ügy elfogulatlan megítélése – a Be. 27. § (1) bekezdés a)-c) pontjaiban foglaltakon túl – egyéb okból nem várható [Be. 27. § (1) bekezdés d) pont]. A tárgyaláson kötelezően részt vevő [Be. 435. § (1) bekezdés] ügyész értelemszerűen akkor járhat el, ha nem esik kizárási ok alá.

[25] Az ügyész kizárásáról nem a bíróság, hanem a felettes ügyész határoz [Be. 28. § (6) bekezdés]. A Be. 27. § (1) bekezdés d) pontjában írt okból (azaz elfogultsága miatt) az ügyész akkor válik kizártnak, ha a felettes ügyész az ügyből kizárta. A rendelkezésre álló iratok között viszont nincs olyan ügyészi határozat, amelyben a felettes ügyész a Debreceni Járási Ügyészséget, s ekként annak ügyészeit az eljárásból kizárta volna. Következésképpen nincs adat a vádemelésre jogosultság hiányára, illetőleg nem állapítható meg az sem, hogy a tárgyalást az adott okból olyan személy távollétében tartották meg, akinek a részvétele a törvény értelmében kötelező.

[26] A 25/2013. (X. 4.) AB határozatban az Alkotmánybíróság kimondta: az Alaptörvény XXVIII. Cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy az 1998. évi XIX. törvény 416. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott felülvizsgálati eljárást megalapozhatja az 1998. évi XIX. törvény 21. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt elfogultsági okra alapított felülvizsgálati indítvány (rendelkező rész 1. pont) abban az esetben is, ha a kizárási ok a jogerős döntés meghozatalát követően merült fel; a törvény egyéb szabályainak megfelelő felülvizsgálati indítványt érdemben kell vizsgálni, értékelni és elbírálni {indokolás [50]}. [A 1998. évi XIX. törvény 416. § (1) bekezdés c) pontjának jelenleg a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja, az 1998. évi XIX. törvény 21. § (1) bekezdés e) pontjának a Be. 14. § (1) bekezdés e) pontja felel meg].

[27] A 25/2013. (X. 4.) AB határozat értelmében a bíró – és értelemszerűen az ügyész – elfogultságára hivatkozás csak azok esetében képezhet felülvizsgálati okot, „akik első ízben, olyan konkrét körülményt kívánnak érvényesíteni, amelyről bizonyítják, hogy a jogerős ítélet meghozatalát követően szereztek tudomást” {indokolás [40]}.

[28] Azonban nem vezet az érdemi felülvizsgálathoz, ha hiányzik az ok (jelen esetben az elfogultság) indoka (EBH 2007.1596.). A felülvizsgálati indítványban ugyanis kötelezően meg kell jelölni a megengedhetőségi feltétel okát, vagyis az indítványt meg kell indokolni [1998. évi XIX. törvény 419. § (2) bekezdés 1. mondat, Be. 652. § (1) bekezdés]. Másként fogalmazva: kizárólagosan a felülvizsgálat elvont megengedhetőségi feltételére hivatkozó, de az azt alátámasztó konkrét okot nem tartalmazó, vagyis meg nem indokolt indítvány bármely megengedhetőségi feltétel esetében a törvényben kizárt. Ekkor nincs mit felülvizsgálni.

[29] Az I. rendű terhelt az ügyészi elfogultságnak konkrét okát nem jelölte meg, valójában az ügyész eljárásával, a jogkövetkezmények tekintetében – álláspontja szerint – ő és terhelt-társai közötti aránytalan indítványával való egyet nem értésének adott hangot, ekként a felülvizsgálati indítvány az elfogultságot állító részében a törvényben kizárt.

[30] 4. Anyagi jogi okból az I. rendű terhelt a terhére rótt bűncselekmények minősítését kifogásolta.

[31] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont első fordulat ba) alpontja szerinti felülvizsgálati ok, ha a bíróság jogerős ítéletében a cselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabott ki. A terhelt indítványának anyagi jogsértést panaszoló része e felülvizsgálati oknak megfelel.

[32] Ugyanakkor a felülvizsgálat alapvető szabálya, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]. A felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés]. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[33] A Kúria mindezekre tekintettel anyagi jogi okból a jogerős ügydöntő határozatot az abban rögzített tényállás alapulvételével, a felülvizsgálati indítványban hivatkozott felülvizsgálati ok alapján bírálta felül.

[34] 4.1. A jogerős ítéletben megállapított tényállás szerint:

- az I. rendű terhelt két terhelt-társával az általuk ismert, tudottan egyedül élő, 71 éves sértett lakóházánál az éjszakai órákban azzal a céllal jelentek meg, hogy a házból értéktárgyakat tulajdonítsanak el;

- az ingatlan zárszerkezettel nem rendelkező kapuján keresztül az udvarra és az udvaron álló lakóház ugyancsak zárszerkezet nélküli, a sértett által belülről kővel betámasztott bejárat ajtaján, a sértett tudta és előzetes engedélye nélkül jutottak be;
- a ház folyosóján a sértett szobája mellett elhelyezett hűtőből ételféleségeket, továbbá ugyanebből a helyiségből ruhaneműt, készpénzt tulajdonítottak el;
- bementek abba a szobába is, ahol az időskorú sértett aludt és abban bízva, hogy az alvó sértett a cselekményüket nem észleli, onnan további értéktárgyakat vettek magukhoz;
- a három terhelt egymás tevékenységéről tudva, közösen a sértett lakóházából összesen 24.405 forint összértékű, számukra idegen dolgot tulajdonítottak el.

[35] A Btk. 366. § (1) bekezdés c) pontja szerint kifosztást követ el az, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett védekezésre képtelen, illetve a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személytől veszi el. A bűncselekmény súlyosabban büntetendő, ha a kifosztást csoportosan követik el [Btk. 366. § (2) bekezdés b) pont]. Védekezésre képtelennek kell tekinteni azt is, aki helyzeténél vagy állapotánál fogva ideiglenesen vagy véglegesen nem képes ellenállás kifejtésére [Btk. 459. § (1) bekezdés 29. pont].

[36] A kifosztás ezen fordulata megállapítása szempontjából annak van jelentősége, hogy a passzív alany (sértett) védekezésre képtelen személy, illetve helyzeténél vagy állapotánál fogva csak korlátozottan képes a bűncselekmény felismerésére, vagy elhárítására. Ebben az esetben a sértett fizikai vagy pszichikai állapota miatt nincs abban a helyzetben, hogy a testén vagy a testközelben elhelyezett dolog eltulajdonítását megakadályozza, az ellen védekezzen. A lopás elleni védekezést akadályozó ok lehet a sértett életkora, az alvás, leittasodás, kábulat, sérülés, más által megvalósított bűncselekmény stb. Lényeges, hogy a passzív alany ezen állapotát nem a terhelt magatartása idézi elő, mert ennek megállapíthatósága esetén a cselekmény már rablásnak minősülhet.

[37] Az elkövetőnek azonban észlelnie kell a passzív alannak azt az állapotát, amely lehetővé teszi, illetve megkönnyíti számára a dolog eltulajdonítását. Ha a passzív alany védekezésre képtelen, illetve a bűncselekmény felismerésére képtelen vagy korlátozottan képes állapota az eltulajdonítás végrehajtása szempontjából közömbös, akkor a kifosztás büntetnének a megállapítása kizárt.

[38] Nem vitás, hogy az alvó ember az elvétellel szemben védekezésre képtelen, hiszen – legalábbis, amíg ezen állapota fennáll – a védekezést igénylő helyzetet sem észleli (BH 2014.325., BH 2014.6.).

[39] A testi közelség és a fizikai birtoklás egymástól eltérő fogalmak. A kifosztás vizsgált fordulatainak a megállapítása körében annak van jelentősége, hogy a sértett a ténylegesen birtokában lévő dolog elvételét az alvó állapota miatt nem tudja megakadályozni. Az elkövető oldaláról pedig annak van jelentősége, hogy az elkövető felismerje (tudja), hogy az általa eltulajdonítani kívánt dolog a passzív alany (sértett) birtokában van, aki a bűncselekmény elkövetésének felismerésében, vagy az ellene való védekezésben (annak megakadályozásában) alvó állapotánál fogva korlátozva van, és ez teszi lehetővé, illetve könnyíti meg a bűncselekmény elkövetését, azaz a dolog elvételét.

[40] Ez a megállapítás azonban nem kizárólag a testi őrizzetből, hanem annak közvetlen közeléből elvett dolgokra is vonatkozik. Védekezésre képes állapotban értelemszerűen ugyanúgy lehetősége van a sértettnek az ellenállás kifejtésére mindkettő esetben. Következésképpen, ha az elkövető abból a szobából, ahol a sértett alszik, az ágya végében vagy mellett elhelyezett dolgot tulajdonít el, megvalósítja a kifosztás büntetettét, mivel a bűncselekmény végrehajtása a sértett védekezésre képtelen állapotának felhasználásával történik. A bírói gyakorlat ezen túl kifosztásként értékeli azt a cselekményt is, amikor az

elkövető abból a szobából, ahol a sértett alszik, az alvó sértett ágyától pár méterre lévő értéktárgyakat tulajdonít el (BH 2020.260., Bfv.III.45/2020/5., Bfv.II.1544/2017/7.).

[41] Az Btk. 366. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott kifosztást tehát az határolja el a lopástól, hogy a bűncselekmény passzív alanya (sértett) védekezésre képtelen személy, vagy helyzeténél vagy állapotánál fogva csak korlátozottan képes a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására, továbbá az elkövető a passzív alannak ezt az állapotát felismeri és azt kihasználva követi el a cselekményét.

[42] A jogerős ítéletben megállapított tényállás alapján az I. rendű terhelt és két társa azzal a céllal jelentek meg a sértett házában, hogy onnan értéktárgyakat tulajdonítsanak el; először a sértett szobája melletti folyosóról és az ott elhelyezett hűtőből vettek magukhoz értéktárgyakat, majd bementek abba a szobába, ahol a sértett aludt és abban bizakodva, hogy az alvó sértett a cselekményüket nem észleli, leltek további értékekre, melyeket ugyancsak elvettek.

[43] A sértett alvó állapotára vonatkozó tények tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában rögzítette az általa elfogadott, a terhelti vallomások egyező részleteit, így ezek alapján tényként állapította meg, hogy a terheltek mindhárman bent voltak abban a szobában, amelyben a sértett aludt {Debreceni Járásbíróság 87.B.653/2020/97. számú ítélete [71] bekezdés}. Ezzel összefüggésben pedig azt is rögzítette, mely szerint az I. rendű terhelt mind a nyomozás, mind a bírósági tárgyaláson tett vallomásaiban úgy nyilatkozott, hogy a sértett, amikor a szobába bementek mélyen aludt és nem hallotta, hogy felébredt volna {Debreceni Járásbíróság 87.B.653/2020/97. számú ítélete [37] és [42] bekezdés}.

[44] A terheltek ezen tények ismeretében tulajdonították el a sértett közvetlen környezetében lévő értéktárgyait, ennek alapján pedig az alapügyben eljáró bíróságok helyesen állapították meg, hogy az I. rendű terhelt – társaival együtt – az eltulajdonításkor kihasználta az alvó sértett védekezésre képtelen állapotát, ami megkönnyítette cselekménye végrehajtását.

[45] Mindezek alapján a Kúria az alapügyben eljáró bíróságokkal egyezően azt állapította meg, hogy az I. rendű terhelt terhére megállapított kifosztás büntetnének minősítése törvényes.

[46] 4.2. A terhelt vitatta a kifosztás és a magánlaksértés minősítő körülményeként a csoportos elkövetés megállapítását.

[47] A Btk. 459. § 3. pontja szerint csoportosan követik el a bűncselekményt, ha az elkövetésben legalább három személy vesz részt. E jogszabályi hivatkozás helyes értelmezése szerint a csoportos elkövetés akkor valósul meg, ha három vagy több személy a bűncselekmény helyszínén vagy annak közelében tettesként (társtettesként), illetve – a tettes (társtettes) mellett – részesként: bűnsegédként vagy önállóan nem értékelhető bűnsegédi magatartást is kifejtő felbujtóként vesz részt a bűncselekmény elkövetésében (2/2000. BJE jogegységi határozat). Az időben és térben kifejezetten elkülönülő magatartás nem alapozza meg a csoportos elkövetés megállapítását (BH 1993.482.).

[48] A csoportos elkövetés akkor állapítható meg tehát, ha három vagy több személy – akár tettesi, akár részesi minőségben – a bűncselekmény helyszínén vagy annak közelében együtt, egy időben tevékenykedve valósítja meg a bűncselekményt. A jelen ügyben pedig erről van szó.

[49] Az irányadó jogerős ítéleti tényállás szerint

- az I. rendű terhelt másik két terhelt-társával az általuk is ismert sértett ingatlanánál, éjjel 1 óra 14 perc körüli időben, értéktárgyak elvétele céljából jelentek meg;

- az ingatlan zárszerkezettel nem rendelkező kapuján keresztül az udvarra és az udvaron álló lakóház ugyancsak zárszerkezet nélküli, a sértett által belülről kövel betámasztott bejárati ajtaján a sértett tudta és előzetes engedélye nélkül jutottak be;

- a lakóház folyosójáról majd abból a helyiségéből, ahol mindezen idő alatt a sértett aludt, közösen 24.405 forint összértékű, számukra idegen dolgot tulajdonítottak el.

[50] A csoportos elkövetés megállapítására az elkövetők törvényben meghatározott számának megléte és az vezet, ha a bűncselekmény helyszínén vagy annak közelében fejtik ki a bűnösségét megalapozó tevékenységüket. Nincs relevanciája annak, hogy a három személy az elkövetést megelőzően célzottan vagy véletlenszerűen találkozott-e, és az is közömbös, hogy a legalább három elkövető együttes jelenlétét a sértett észlelte-e (BH 1999.148., BH 2019.187.II.).

[51] A magánlaksértés bűncselekménye jogi tárgya a magánlakás és a lakáshoz tartozó egyéb helyiségek használatának zavartalanságához fűződő alkotmányban garantált jog (Alaptörvény VI. cikk). Elkövetési tárgya: másnak a lakása, egyéb helyisége és az ezekhez tartozó bekerített hely, elkövetési magatartása – jelen ügyben relevánsan – a lakásba bemenetel aktív magatartással követhető el, és az egész testtel való bejutást feltételezi. A három terhelt együttesen és egyidőben, éjszakai időpontban ment be a sértett tartózkodási és pihenési helyéül szolgáló ingatlanába a sértett akarata és előzetes engedélye nélkül, amely tiltást a sértett ráutaló magatartással, a bejárati ajtó kövel való betámasztásával fejezett ki, majd ugyancsak közösen, az ingatlan különböző helyiségeiből vették el a sértett tulajdonát képező értéktárgyakat.

[52] A csoport tagjainak együttes jelenléte és összehangolt tevékenysége egyfelől megkönnyíti a bűncselekmény elkövetését, másfelől megnehezíti az ellene való védekezést. Ebben nyilvánul meg a csoportos elkövetés fokozott társadalomra veszélyessége az egyszerű többes elkövetéshez képest.

[53] Mindezek alapulvételével nem vitás, hogy a csoportos elkövetésnek az a feltétele, miszerint legalább három személy vegyen részt az elkövetési tevékenység végrehajtásában, a terhelt terhére rótt mindkét cselekmény tekintetében megvalósult. Erre tekintettel tehát az I. rendű terhelt terhére megállapított vagyron elleni erőszakos bűncselekmény (kifosztás) és emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni bűncselekmény (magánlaksértés) esetében a csoportos elkövetésre tekintettel, a súlyosabban minősülő alakzat megállapítása törvényes.

[54] 5. A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja értelmében a jogerős ítéletben kiszabott büntetés revíziójára csak akkor van lehetőség, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, illetve a büntetőjog más szabályának megsértése miatt került sor törvénysértő büntetés kiszabására.

[55] A felülvizsgálatban a jogerős ítéletben kiszabott büntetés tehát önmagában nem, hanem csak feltételhez kötötten vizsgálható; az említett jogszabályi hivatkozás első fordulata alapján akkor, ha a büntetés törvénysértő volta a cselekmény téves minősítésére, a második fordulata szerint pedig akkor, ha a büntető anyagi jog más szabályának megsértésére vezethető vissza. Következésképp téves minősítés vagy más anyagi jogszabálysértés hiányában a kiszabott büntetés neme és mértéke felülvizsgálat tárgya nem lehet; amennyiben a minősítés törvényes és a büntetés egyéb anyagi jogszabályt sem sért, a mérlegelési jogkörben, törvényes keretek között kiszabott büntetés mértéke a felülvizsgálati eljárásban nem támadható (BH 2017.219.II., BH 2016.264.II., BH 2012.239., EBH 2011.2387.II., BH 2005.337.III.).

[56] Nincs tehát lehetőség felülvizsgálati eljárásban önmagában a büntetéskiszabási körülmények értékelésének vizsgálatára sem vagyis, hogy a bíróság a büntetés kiszabása során a Btk. 79. és 80. §-ának előírásait, a súlyosító és enyhítő körülményeket, valamint az

56/2007. BK véleményt miként veszi figyelembe. Mindezek alapján pedig nyilvánvalóan annak sem lehet jelentősége, hogy a felülvizsgálattal nem érintett terhelt-társakkal szemben a bíróság milyen nemű és mértékű jogkövetkezményt alkalmazott.

[57] Miután pedig az I. rendű terheltet érintően az elbírált bűncselekmény minősítése törvényes és a büntetés kiszabása kapcsán más anyagi jogszabálysértés sem történt, a kiszabott büntetés mértékét a Kúria nem vizsgálhatta (EBH 2011.2387.).

[58] 6. Az indítvány további kifogásaival kapcsolatban a Kúria az alábbiakat rögzíti.

[59] 6.1. A felülvizsgálatban a tényállás támadhatatlanságának tilalma azt is jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a – minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül – kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

[60] A Kúria a fent kifejtettek alapján, arra is tekintettel, hogy mindezen alapon a felülvizsgálatban bizonyításnak nincs helye, nem vehette figyelembe az I. rendű terhelt szakértő kirendelésére irányuló indítványát [Be. 659. § (1) bekezdés].

[61] Megjegyzi a Kúria, hogy mindazonáltal az – az indítvány céljának tükrében – szükségtelen is lenne. Kétségtelen, hogy a sértett védekezésre képtelen állapotát nem a terhelt okozta. Ellenkező esetben a terhelt cselekménye a Btk. 365. § (1) bekezdés b) pontjába ütköző és a (3) bekezdés c) és g) pontja szerint minősülő rablás büntettének minősült volna. Kifosztás megállapítására csak akkor kerülhet sor, ha a sértett védekezésre képtelen állapotba kerülése a terheltnek nem felróható.

[62] 6.2. A vád megalapozottságának vitatása ugyancsak nem lehet felülvizsgálat tárgya, hiszen a törvény pontosan meghatározza a felülvizsgálattal érintett kört, ez pedig a bíróság jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozatára terjed ki. Ehhez képest a vád az állam – bűncselekmény miatt keletkezett – büntető igénye, amely egyben a bírósági eljárás alapja és tárgya. A vádelv a funkciómegoszlás érvényesülésének fontos garanciája, amely abban nyilvánul meg, hogy a bíróság eljárására csak vád alapján és a vád keretei között kerülhet sor. A bíróság érdemi, igazságszolgáltatási tevékenysége során magáról a vádról kell döntenie, amelyet maradéktalanul el kell bírálnia; ez a büntetőeljárás bírósági szakaszának lényegi eleme [Be. 6. § (1) és (2) bekezdés]. A vád törvényessége szempontjából azonban annak megalapozottsága – bizonyíthatósága – közömbös, az a büntetőper érdemi kérdése, amelyre a bíróság ügydöntő határozata ad választ (EBH 2015.B.10.III.).

[63] 6.3. A terhelt indítványában szereplő, vegyes bűnösségre vonatkozó okfejtése kapcsán a Kúria megjegyzi, hogy az jelen ügyben közömbös, ugyanis a terhelt terhére rótt mindkét cselekmény, a kifosztás és a magánlaksértés, de még az indítvánnyal célzott lopás is, tisztán szándékos bűncselekmény. Mindazonáltal az ún. vegyes bűnösségű bűncselekményekre vonatkozóan a törvény a terhelt által kifejtettekkel éppen ellentétes szabályozást tartalmaz (Btk. 9. §: az eredményhez, mint a bűncselekmény minősítő körülményéhez fűzött súlyosabb jogkövetkezmények akkor alkalmazhatóak, ha az elkövetőt az eredmény tekintetében legalább gondatlanság terheli).

[64] Minderre figyelemmel a Kúria – miután nem észlelt olyan egyéb eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatot – a Be. 660. § (1) bekezdésének főszabálya szerinti tanácsulésen, a Be. 655. § (1) bekezdésének főszabálya szerint eljárva – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

[65] **IV.** A Kúria végzése ellen a fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont második fordulata zárja ki.

[66] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. Az említett jogszabályi hivatkozás (7) bekezdése szerint felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. A Be. 656. § (4) bekezdése pedig rögzíti, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2022. június 22.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró